

РОЗДІЛ 7 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 811.161.2'373'25:811.162.1(092)

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.40.1.29>

НЕОЛОГІЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ

TARAS SHEVCHENKO'S NEOLOGY: METHODS OF TRANSLATION INTO POLISH

Адах Н.А.,

orcid.org/0000-0002-4146-4990

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови

Рівненського державного гуманітарного університету

Данилюк Н.О.,

orcid.org/0000-0002-7373-290

доктор філологічних наук,

професор кафедри української мови та лінгводидактики
Волинського національного університету імені Лесі Українки

Совтис Н.М.,

orcid.org/0000-0001-6025-545X

доктор філологічних наук,

професор, завідувач кафедри української мови

Рівненського державного гуманітарного університету

У статті проаналізовано особливості перекладу авторських лексичних новотворів Т. Шевченка польською мовою.

Метою дослідження було з'ясування мовної специфіки та способів перекладу авторських лексичних інновацій Т. Шевченка польською мовою.

Зазначено польських та українських перекладачів поезії Т. Шевченка упродовж XIX–XX ст. (Л. Бельмонт, А. Гожалчинський, С. Грудзінський, Г. Даніловський, Є. Єнджеевич, С. Жеромський, П. Свенцицький, Л. Совінський, В. Фельдман, І. Франко). Досліджено 135 лінгвоодиниць, які є відповідниками 135 лексичних інновацій поета. Здійснено порівняльний аналіз авторських новотворів Т. Шевченка в українській і польській мовах. На конкретному лексичному матеріалі доведено, що для адекватного перекладу авторських інновацій необхідна наявність у перекладача не лише інформації про сам твір та особливості його мовного оформлення, але й фонових знань про історію, культуру, звичаї, традиції й національний менталітет українського народу.

З'ясовано, що переклад авторських лексичних новотворів Т. Шевченка польською мовою здійснено переважно за допомогою описового способу, який максимально зберігає семантику лексичних інновацій. Помічено, що новотвори, перекладені способом транслітерації/транскрипції, зберігають своє звучання і надають усьому контекстові, у якому вживаються, певного стилістичного колориту. Констатовано, що дослівний переклад максимально наближає дібраний відповідник до оригінального найменування. Описано складні випадки перекладу авторських лексичних новотворів польською мовою.

Засвідчено найменше перекладів лексичних інновацій Т. Шевченка авторськими найменуваннями (їх вдало створив перекладач П. Купрись), що свідчить про складність створення неологізмів іншою мовою, зважаючи на семантичні особливості лексичних інновацій у мові оригіналу.

Ключові слова: авторський лексичний новотвір, лексична інновація, неологізм, переклад польською мовою, способи перекладу, історія української мови, Т. Шевченко.

This article examines the challenges and strategies involved in translating Taras Shevchenko's authorial lexical neologisms into Polish.

The aim of the study is to explore the linguistic distinctiveness of Shevchenko's neologisms and identify the methods used to render them accurately in Polish.

The research reviews key Polish and Ukrainian translators of Shevchenko's poetry from the 19th and 20th centuries, including L. Belmont, A. Gorzałczyński, S. Grudziński, H. Danilowski, S. Żeromski, J. Jędrzejewicz, P. Kupryś, B. Lepkyi, L. Sowiński, W. Feldman, I. Franko and P. Świącicki. A total of 135 lexical items – corresponding to 135 of Shevchenko's lexical innovations – are analyzed. A comparative analysis is conducted to assess the treatment of these neologisms in

both the original Ukrainian and their Polish translations. Through specific lexical examples, it is demonstrated that an adequate translation of authorial innovations requires the translator to possess not only knowledge of the work itself and its linguistic structure, but also background understanding of Ukrainian history, culture, customs, traditions, and national mentality.

The findings show that the translation of Shevchenko's authorial lexical neologisms into Polish was carried out predominantly through descriptive methods, which most effectively preserve the semantics of the original innovations. Transliteration and transcription are also used; while these methods maintain the phonetic form of the neologisms, they also contribute a unique stylistic flavor to the surrounding text. Literal translation, meanwhile, offers the closest formal equivalence to the original. The article describes complex cases of translating authorial lexical neologisms into Polish.

The fewest translations of Shevchenko's lexical innovations were rendered as original neologisms in Polish – successfully created by translator P. Kupryś – which highlights the difficulty of generating neologisms in another language due to the semantic specificity of the originals.

Key words: authorial lexical neologism, lexical innovation, neologism, Polish translation, translation methods, history of the Ukrainian language, Taras Shevchenko.

Постановка проблеми. Одним із найскладніших видів перекладу є художній, оскільки саме він потребує від перекладача не лише адекватно задумові автора передати ідейно-образне навантаження твору, але й зберегти цілісне естетичне враження від оригіналу, його емоційний вплив на адресата. Особливі труднощі виникають у процесі перекладу авторської неологічної лексики.

Переклад авторських лексичних новотворів (далі АЛН) передбачає збереження у відповідній чужомовній лінгвоодиниці значеннєвого обсягу інновації, ужитої в оригінальному тексті, її експресивності, оцінної конотації, образності тощо. Перед перекладачем постає комплекс завдань, що передбачає наявність у нього, окрім фундаментальних фахових умінь і навичок, здатності сприйняти й максимально точно передати специфіку авторського письма, особливості його індивідуального стилю.

Твори Тараса Шевченка перекладено більш ніж ста мовами світу. Ще за життя поета першим перекладачем його творів польською мовою був Л. Совінський [15]. Упродовж кінця ХІХ ст. – ХХ ст. польська література збагатилася новими перекладами поезій Т. Шевченка, які здійснили Л. Бельмонт, А. Гожалчинський, С. Грудзінський, Г. Даніловський, Є. Єнджеєвич, С. Жеромський, П. Свенцицький, В. Фельдман, І. Франко та ін.

Початок ХХІ ст. ознаменувався повним перекладом «Кобзаря», який здійснив П. Купрись («Kobziarz», 2008 р.). У книзі подано тексти 260 поезій [14]. Упорядник «Кобзаря» (Львів, 2013 р.) Р. Лубківський слушно зазначив, що для перекладу Т. Шевченка, скажімо, польською мовою, треба і мислити по-польськи. Т. Шевченко – це не тільки текст, і перекладати його дослівно буде неминучою катастрофою /.../. Навіть у перекладах, які загалом є дуже вдалим (напр., Б. Лепкого), фахівці зауважують певні неточності. Т. Шевченко як творець дає перекладачеві певний простір, натяки, як саме перекласти [10, с. IX–X].

Дослідники зазначають, що жоден переклад не може бути абсолютно точним, оскільки «твір не можна вирвати зі стихії мови і «пересадити» на новий ґрунт, він повинен народитися заново у новій мовній ситуації завдяки здібностям і талантові перекладача» [3, с. 330], при цьому, щоб твір продовжував жити в новому мовному середовищі, перекладач повинен перейняти на себе функції автора. Сказане повною мірою стосується перекладу такого специфічного мовного матеріалу, яким є одиниці індивідуально-авторської номінації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному українському і польському мовознавстві питанням перекладу авторської неологічної лексики присвячено небагато спеціальних розвідок, здебільшого схарактеризовано проблеми відтворення інновацій з англійської/німецької/польської мов на українську. Р. Зорівчак, М. Іваницька, В. Карабан, К. Кіяниця, Т. Кияк, А. Наumenко та інші дослідники звернули увагу переважно на вивчення способів перекладу. Польські фахівці досліджували лінгвістичну природу новоствореного слова, зокрема активно опрацьовували технічні стратегії тлумачення авторських неологізмів [13], характеризували авторські неолексеми (напр., АЛН Станіслава Висп'яньського на тлі словникової норми кінця ХІХ – початку ХХ ст. [12], аналізували проблеми перекладу неологізмів (скажімо, на матеріалі творів Станіслава Лема та братів Аркадія та Бориса Стругацьких [11].

Неологію Т. Шевченка свого часу аналізували В. Ващенко, П. Тимошенко, Т. Черторижська. Новотвори поета, що виникли на основі фольклорних одиниць, в аспекті аперцепції розглянула Н. Данилюк [2]. Психолінгвістичним, лексико-семантичним і культурологічним аспектам АЛН Кобзаря присвячено окрему розвідку Г. Вокальчук, Н. Данилюк, К. Литвин, Л. Малевич, О. Рогач [16]. Лексикографічну інтерпретацію АЛН Шевченка здійснила Г. Вокальчук [1]. Проте досі в українській та польській лінгвістиці від-

сутні системні дослідження перекладознавчих аспектів неології Т. Шевченка. Відтак актуальність і новизна компаративних студій словотворчості поета не викликає сумнівів.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати мовні особливості та способи перекладу авторських лексичних новотворів Т. Шевченка польською мовою. Об'єктом дослідження слугували АЛН Т. Шевченка, засвідчені в його оригінальних поетичних текстах та в польських перекладах поезій класика української літератури. Предмет дослідження – лексико-семантичні особливості АЛН Т. Шевченка, способи перекладу авторських інновацій засобами польської мови.

Джерельною базою дослідження стали поетичні тексти, опубліковані в 6-томному виданні творів Т. Шевченка [8; 9] та в «Кобзарі» 2013 р. [10]. Із метою лінгвістичного аналізу неологічної лексики Т. Шевченка використано матеріали «Словника лексичних новотворів Т. Шевченка» (укладач Г. Вокальчук) [1]. Методом суцільного відбору в перекладах текстів поезій Т. Шевченка польською мовою виявлено й лінгвістично інтерпретовано 135 лінгвоодиниць, які є відповідниками 135 АЛН Т. Шевченка.

Виклад основного матеріалу. Поезії, у яких зафіксовано АЛН, перекладено Є. Єнджеєвичем, Б.-С. Жираником, П. Куприсем, Б. Лепким, Ю. Лободовським та Ч. Ястшембець-Козловським. Розглянемо докладніше найбільш поширені способи перекладу АЛН Т. Шевченка польською мовою.

Перекладачі активно використовують під час перекладу АЛН *транслітерацію* / *транскрипцію*. Утім, як зауважують фахівці, твір повинен перекладатися не від звуку до звуку, а від ланки ідейно-образної структури оригіналу до відповідної ланки перекладу. Спроба відтворити всі конструктивні елементи неодмінно зумовить втрату гармонії твору [3, с. 330]. Тож абсолютизувати роль зазначеного способу перекладу не слід. Транслітерація доречна тоді, коли важливо зберегти лаконічність певного вислову, увиразнити специфічність певного поняття. У польських перекладах Т. Шевченка засвідчено такі зразки транслітерації: *щеними* – *szczenić*, *чех-слав'янин* – *czech-słowianin* та ін., пор.: *І ми самі, і наші внуки, І миром люди прокленуть! Не прокленуть, а тільки плюнуть На тих оддоєних щенят, Що ти щенила* [8, с. 297]. / *I wszyscy ty, i nasze wnuki Przeklną, i przeklnie cały świat! O, nie, nie przeklnie, tylko splunie Na wykarmione złe szczenięta, Coś je szczeniła* [10, с. 360].

АЛН Т. Шевченка в аналізованих перекладах зрідка перекладено калькуванням, наприклад: *хрест-кайдани* – *krzyż-kajdany*, *могила-гора* – *mogila-góra*, *сльози-слова* – *łzy-słowa*, *фельдфебель-цар* – *feldfebel-car*, *тисячоглавий* – *tysiącglowy*: *У Празі глухо гомонять, І цесаря, і Вячеслава, І той собор тисячоглавий Уголос лають! Не хотять Пускати в Констанц Івана Гуса!* [9, с. 204] / *A w Pradze szemrzą tłumy rojne, Cesarza, króla też Wacława I tysiącglowy sobór nawet W głos łają! Nie chcą, niespokojne, Wypuścić Husa do Konstancji!* [10, с. 139]. У новотворі *тисячоглавий* наявний старослов'янізм із коренем -*глав*. Як відомо, фонетичним старослов'янізмам властиві звукосполучення *ра, ла, ре (град, глава)* [6, с. 196]. У польському перекладі АЛН подано як *tysiącglowy*, що зберігає форму, властиву для західнослов'янських мов, у яких утрата складотворчості *г, л* зумовила виникнення після них вторинного голосного, що спричинило редукцію попереднього [о] чи [е]: *ol → o-l → ѡ-l → lo: пол. *mlody* [4, с. 48].

Часто перекладачі поєднують два способи перекладу (наприклад, транслітерацію та калькування) під час передачі АЛН польською мовою, як-от: *Отак-то, Богдане! Занапастив еси вбогу Сироту Україну! За те ж тобі така й дяка. Церков-домовину Нема кому полагодить!!* [9, с. 233]. / *Takto na skazanie Ty sierotę-Ukrainę Wydałeś, Bohdanie! Taka ci też dziś podzięka... Kto się znajdzie ninie, Aby cerkiew-grób naprawić?* [10, с. 155].

Для відображення Шевченкових АЛН перекладачі застосовують також *описовий переклад*. Зазвичай ним послуговуються тоді, коли немає іншого способу передати слово відповідною загальноновживаною лексемою або ж створеним перекладачем власним АЛН. У таких випадках для вибору адекватного відповідника необхідно звертатися до ширшого контексту й залучати описовий (або пояснювальний) переклад. Так, оказіональний субстантивований прикметник *вбогодухі* перекладено словосполученням зі значенням «бідні (убогі) духом»: *Радуйтеся, дрібнодухі Радуйтеся, вбогодухі* [8, с. 409]. / *Cieszcie się, ubodzy duchem! Nie bójcie się cudu!* [10, с. 322].

Індивідуально-авторський прислівник *просто-навпростець* відтворено за допомогою синтаксичної конструкції *підемо прямо вперед*: *Ходімо просто-навпростець До Ескулапа на ралець – Чи не одурить він Харона І Парку-пряху?..* [8, с. 308–309]. / *To chodźmy w prostym już kierunku – Do Eskulapa z podarunkiem – Czy nie oszuka on Charona I Parki-prządku?...* [10, с. 367].

Стражденна Україна у творах Т. Шевченка засвідчена мовними образами *нени, бездітної вдовиці, безталанної вдови, удови-небоги*. Перекладачі намагаються відтворити ці образи близько до оригіналу. Так, АЛН *Україна-небога* перекладено описовою конструкцією *моя Україна, моя небога: Послав 3 табун я коней до обозу, Гармату, гаківниць два вози, Пиона, пшениці, що придбав, Я всю мізерію оддав Моїй Україні-небозі... I трьох синів своїх* [8, с. 210]. / *Raz posłałem Aż tabun koni do obozu, Armatę, rusznic ze dwa wozy, Pszenicę, pszono, co zebrałem, To całe mienie jej oddałem, Mej Ukrainie, mej niebodzi... I synów trzech* [10, с. 294].

Часто перекладачам важко дібрати слова на позначення певного предмета чи реалії, ознаки предмета, які в мові оригіналу представлені інноваціями, тому науковці рекомендують позначати такі слова здебільшого синонімами до загальноживаних слів, від яких утворені АЛН, напр.: *пребезумний* – *szalony*, *великолітні* – *wieloletnie*, *малосилий* – *slabosily*.

У перекладах поезій Т. Шевченка натрапляємо також на *дослівний переклад* АЛН, який максимально наближає дібраний відповідник до оригінального найменування: *сирота-кобзар* – *sierota-kobziarz*, *невороги* – *nie wrogi*, пор. також: *Людей не чуть, не знать і сліду Людської страшної ноги. I вороги й невороги, Прощайте, в гості не приїду!* [9, с. 183]. / *Nie widzę ludzi, niema śladu Ludzkiej strasznej nogi... Bądźcie zdrowi! Żegnajcie mi, Wrogi i nie wrogi! Już ja do was nie przyjadę!* [10, с. 122].

У розгляданих перекладах АЛН-композиції відображено підрядними або сурядними словосполученнями, як-от: *широкополий* – *pól szerokich*, *святпомазаний* – *olejem świętym*, *цар-судія* – *król oraz sędzi*: *Як умру, то поховайте Мене на могилі Серед степу широкого На Вкраїні милій, Щоб лани широкополі, І Дніпро, і кручі Було видно, було чути, Як реве ревучий* [9, с. 268]. / *Kiedy umrę, pochowajcie Na stoku mogiły – Pośród stepu szerokiego Ukrainy miliej. Żeby łany pół szerokich, Dniepr wśród urwisk mknący Widać było, słyszać było, Jak ryczy ryczący* [10, с. 195].

Одиничними способами перекладу АЛН є *створення відповідного неологізму* з арсеналу словотворчих засобів польської мови. Такий спосіб перекладу АЛН надзвичайно складний, оскільки передбачає наявність у перекладача, окрім власне фахових компетентностей, широкої лінгвістичної ерудиції і творчого володіння словом, уміння майстерно використовувати словотворчі ресурси мови-реципієнта. Із цим завданням успішно впорався П. Купрись, який, пере-

кладаючи Шевченкові поезії, у яких зафіксовано АЛН, утворив низку оригінальних найменувань. Порівняймо семантичну і структурну специфіку АЛН Т. Шевченка із їхніми польськими відповідниками.

АЛН *московцень* вжито у значенні «дитина, народжена від москаля» із негативним забарвленням, викликаним звуковою асоціацією зі словом *щень*. У «Словнику української мови» зафіксовано два значення слова *москаль* – «вояк, солдат» і «росіянин» [5, т. 4, с. 808]. Поет уживав слово *москаль* в обох значеннях, причому в поемі «Катерина» домінує друге значення, оскільки автор написав про москаля: «Піде в свою Московщину» (тобто в Росію) [9, с. 612–617].

АЛН, можливо, має подвійну мотивацію: *Московиц-ин-а* + *-ен-я* (и//е) → *московцень* або: *москов-ськ-ий* + *щень* → *московцень*. У сучасного польського читача ідентифікація об'єкта номінації викликає певні труднощі, оскільки маємо справу з необхідністю правильної інтерпретації певних етнокультурних та історичних аспектів тексту оригіналу та збереження семантичних відтінків АЛН (насамперед наявності зневажливої конотації). Перекладач має справу з пошуком відповідника до АЛН, який позначає певну реалію – позашлюбних дітей, народжених українками від солдат російської армії, які впродовж тривалого часу перебували на території України.

Отже, перед перекладачем постало вкрай складне завдання – дібрати відповідник до реалії, що позначає фрагмент українського історичного контексту і номінованої новотвором. При цьому необхідно було зберегти національну специфіку мовної картини світу автора оригіналу. Відтак П. Купрись цей АЛН переклав неологізмом *moskalatko* – *москалятко* у значенні «дитина москаля», який має позитивно-співчутливий зміст: *Титарівна-Немирівна Гаптус хустину. Та колише московицень, Малу дитину...* [8, с. 296]. / *Tytarówna-Niemirówna Haftuje chuścinę, I kołysze Moskalatko, Malutką dziecinę* [10, с. 360]. Уважаємо, що перекладачеві лише частково вдалося знайти комунікативно рівноцінні засоби польської мови для передачі специфічних складників семантики шевченкового АЛН. Утім, компонент (точніше – сегмент АЛН *московцень*) *-щень*, який виразно асоціюється з іменником *щень*, що в українській мові часто вживається в переносному значенні і є лайливим словом для позначення дітей (переважно неслухняних) [5, т. 11, с. 581], у польському перекладі відсутній, чим значною мірою нейтралізовано зневажливе стилістичне забарвлення відповідника АЛН.

Складним завданням виявився і переклад АЛН *пренепорочниє, пренепорочная*. В українській мові твірне слово *непорочний* має значення «морально чистий, ні в чому не винний; безгрішний», «при-таманний морально чистій людині», «незайманий, невинний» [5, т. 5, с. 362]. Шевченкові АЛН перекладені неологізмом *najniewinniejsze / najniewinniejsza* (найневинніший – від *невинний* у значенні «морально чистий, непорочний» [5, т. 5, с. 259], який є синонімом до слова *непорочний*: *Отож прибігли. – О святії! Пренепорочниє! – сказав, Як узрів діток* [8, с. 263]. / *Przybiegły otóż. «O wy, święte! Najniewinniejsze!» – rzekł, ze szczytu Ujrzawszydziałki* [9, с. 342]; *А вона, Пренепорочная Марія...* [8, с. 255]. / *A żoneczka, Ta Maria jak najniewinniejsza...* [10, с. 333].

Іноді АЛН перекладаються узуальним словом із синонімічним значенням. Так, АЛН *сторіки* перекладено словом *потоки*: *І потече сторіками Кров у синє море Дітей ваших... і не буде Кому помагати* [9, с. 251]. / *Krew popłynie strumieniami Do siniego morza Z waszych dzieci... I nie będzie Ratunku za winy* [10, с. 178].

Уважаємо, що цілком виправданим зі семантико-стилістичного погляду є творчий підхід перекладача до пошуку якнайточнішого відповідника до АЛН, використаного в тексті оригіналу. Цей підхід полягає у створенні відповідної оригінальної номінації, що має на меті максимальне збереження змісту, експресії та віршованої форми (ритміки) тексту першоджерела. Така творча сміливість у конструюванні оказіональ-

них найменувань під силу далеко не кожному перекладачеві. В українській перекладацькій практиці неперевершеним майстром авторських номінацій був М. Лукаш, який продовжив і розвинув традиції «конструювання» одиниць поетичного лексикону, започатковані П. Тичиною, М. Рильським та іншими письменниками доби національного відродження 1923–1928 рр. [7]. П. Купрись, перекладаючи Шевченкові АЛН оказіональними найменуваннями, виразно продемонстрував не тільки тонке чуття мови-першоджерела, але й власні лінгвокреативні здібності.

Висновки. Отже, із проаналізованих 135 авторських лексичних новотворів Т. Шевченка польською мовою найбільше перекладено за допомогою описового способу, що базується на пошуковій описового звороту, завдяки чому відтворено значення реалії внаслідок опису якостей позначуваного предмета. Цей спосіб перекладу допомагає максимально точно зберегти семантику авторської інновації. Найменш поширений спосіб перекладу серед описуваних АЛН – це транслітерація / транскрипція, калькування.

Актуальним і перспективним залишається здійснення подальших досліджень перекладів лексичних інновацій інших українських письменників польською мовою, що сприятиме виявленню закономірностей у галузях оказіонального українського та польського словотворення і перекладознавства, зміцненню лінгвокультурної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вокальчук Г. М. Словник лексичних новотворів Т. Шевченка (містить 159 одиниць) *Територія мови Тараса Шевченка* : монографія / С. Я. Єрмоленко та ін. ; за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. С. 259–288.
2. Данилюк Н. Фольклорні засоби шевченкового тексту в аспекті аперцепції. *Наукові записки. Ніжинського державного ун-ту ім. Миколи Гоголя : Філологічні науки*. Кн. 1. Ніжин, 2013. С. 8–13.
3. Дрібнюк В. Переклад як процес передачі тексту засобами іншої мови. *Семантика мови і тексту. Матеріали IX міжнародної науково-практичної конференції*. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ. 2006. С. 328–330.
4. Крижанівська О. І. Історія української мови : Історична фонетика. Історична граматики : навч. посібн. Київ : «Академія», 2010. 248 с.
5. Словник української мови : в 11 томах. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
6. Сучасна українська літературна мова : підручник / А. П. Грищенко та ін. ; за ред. А. П. Грищенка. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Вища школа, 1997. 493 с.
7. Федунівич-Швед О. Особливості українського словотвору та їх реалізація у перекладацькій практиці Миколи Лукаша *Ucrainica VII: Současná ukrainistika. Problémy jazyka, literatury a kultury*. Ed. Alla Arkhanhelská, Radana Merzová. Olomouc 2016. 667 s.
8. Шевченко Т. Зібрання творів : у 6 т. Київ, 2003. Т. 2: Поезія 1847–1861. 784 с.
9. Шевченко Т. Зібрання творів : у 6 т. Київ, 2003. Т. 1: Поезія 1837–1847. 784 с.
10. Шевченко Т. Кобзар ; упоряд., вст. ст. Р. Лубківського ; ілюстр. М. Стороженка. Львів : Світ, 2013. 408 с.: іл. 89.
11. Chomik, Milena; Marta Krajewska (2011). *Od nominacji do kreacji*. Toruń. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. 390 s.

12. Jabczuga-Gębalska M. Neologizmy w dramatach Stanisława Wyspiańskiego na tle normy słownikowej przełomu XIX i XX wieku. Kraków : Wydawnictwo Libron – Filip Lohner, 2016. 413 s.
13. Salich H. Techniki i strategie tłumaczenia neologizmów autorskich. Polska literatura fantastyczna i fantastycznonaukowa w przekładach angielskich. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2018. 271 s.
14. Taras Szewczenko T. Kobziarz. Tłumaczenie: Piotr Kupryś. Pierwsze pełne pol. wyd. Lublin: Wydaw. KUL, 2008. 745 s., 12 l. il.
15. Taras Szewczenko, studium przez Leonarda Sowińskiego, z dołączeniem przekładu «Hajdamaków». Wilno. Nakładem Michała Gałkowskiego, 1861. W drukarni A.H. Kirkora, str. (2) +LVIII + 127.
16. Vokalchuk H., Danylyuk N., Lytvyn K., Malevych L., & Rohach O. Taras Shevchenko's Neologism Снігоквіт (Snihokvit): Psycholinguistic, Lexico-Semantic and Cultural Aspects. *Східноєвропейський журнал психолінгвістики*. 2022. Vol. 9. No 1. URL: <https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/601>